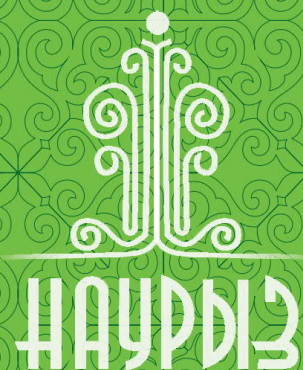

«ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ - ӘЗ НАУРЫЗ»

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

2017 жылғы наурыз

«ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ– ӘЗ НАУРЫЗ»

атты республикалық ғылыми
конференция материалдар жинағы

Сборник материалов республиканской
научной конференции

«ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ– ӘЗ НАУРЫЗ»

Астана, 2017

Әрине, жергілікті жылқыларды асыл тұқымды деуге келмейді. Бірақ арасында сұлу мүсіндісі де, ұшқыр жүйрігі де, тайпалған жорғасы да кездеседі. Жергілікті жылқының түстері де сан алуан: жирен бурыл, теңбіл көк, жирен сары. Қара жалды сұр мен сұр жалды жирені көп-ақ. Ал теңбіл қара түсті қарагер ілуде бір ұшырасады. Мереке үстінде көптеген жоралғылар жасалынады. Соның бірі – күбі ыстау. Ол да өсіп-өнуге, молшылыққа табыну магиясына байланысты қалыптасқан. Қымыз ашытатын күбіні қазы майын араластыра отырып майлайды. Ысталған күбінің қымызы ерекше дәмді, тіл үйіреді әрі ашуын бабына келтіреді.

Той салтанаты балалардың дәстүрлі асық ойынымен аяқталады. Асық – тіршілік атаулының жандануын айғақтайтын көктемгі ойын, ол әрі қой малының нышан-белгісі. Асық ойнау мен жеңіске жету – қой отарының өсімін тілеу, молшылыққа кенелу.

Кешқұрым, дәстүрлі концерт, сауық кешінен кейін ауыл тұрғындары «үйірге айғыр қосу» тойының өту барысын, сән-салтанатын, ең арынды айғыр кімдікі екендігін жамыраса талқылап тарасады.

Тереңде жатқан Ұлытау өңірінің тарихымен танысу, сонымен қатар туристік класстерді дамыту жолдарында осындай іс-шаралар жүргізіліп отыр.

Г. Маябасова

*«Отырар мемлекеттік археологиялық
қорық-мұражайы» РМҚК,
этнография ғылыми-зерттеу
бөлімінің ғылыми қызметкері*

ЗЕРГЕРЛІК ӘШЕКЕЙДІҢ ҚАСИЕТІ МЕН КИЕСІ

Қазақ халқының көне заманнан сыр шертетін дәстүрлі қолөнерінде сәні мен салтанатына тәнті етерлік зергерлік өнер маңызды орын алады. Көркемөнер шығармашылығының ішінде зергерлік өнер барлық өнердің ерекшелігін бойына жинаған. Тамаша пішін үлгілерін жасауда мүсіншіге тән көркемдік сезімталдығы, ою-өрнек кұруда шығармашылық қиялының ұшқырлығы, бейнені кескіндеуде саусағының дәлдігі, түстік үйлесімдік кұруда кескіндемешіге тән көкірек түйсігі болғанда ғана зергер шеберліктің шыңына жете алады. Әртекті өнер саласын өз бойына сіңіре білген өнер иесі қайталанбас төл туындылар жасайды [4, 11 б]. «Әшекейі жоқ әйел жапырағы жоқ ағашпен тең» деген аталы сөз бар. Сондықтан да қазақта қыздар мен әйелдердің әшекейсіз жүруі әдепсіздік болып саналған, өйткені әшекейді тек қаралы күндері тақпаған, яғни қазақ қыздары туғаннан бастап өмірінің соңына дейін өзінің жасына және әлеуметтік деңгейіне сай әшекейлер тағып жүретін болған. Міне осындай әшекейлердің ішіндегі бойтұмарға тоқталып кетер болсақ.

Тұмардың бәле-жаладан, тіл-көзден сақтайтын қасиеті ішіндегісіне ғана емес, пішініне де байланысты. Қазақтың зергерлік өнерінде үшбұрыш әлемнің үш деңгейін (төменгі, орта, жоғарғы) және әйел затының бастауын білдірген. Түтікше пішін ер адамның бастауын, ал үшбұрышпен бірігуі ұрпақ жалғасын, өсіп-өнуді білдіреді. Тұмар мойынға шынжыр арқылы тағылады [4, 1086]. Сондай-ақ, тұмар – түрлі наным-сенімге байланысты қорғаныштық қызмет атқаратын киелі зат. Оны тіл тиюден, көз сұғынан, түрлі қауіп-қатерден, пәле-жаладан, зиянды, тылсым күштерден қорғап, сақтау мақсатында адамға да, малға да арнап жасаған. Сұқ көз – дәстүрлі наным-сенім бойынша, сұқ деп аталатын зиянкес тылсым күш иесінің көзқарасы жан біткенге ауру-сырқау, тіпті өлім-жітім әкелетіндігін білдіретін ұғым. Түркі халықтарында «адамның көзқарасында жылан мен араның тілінен де өткір жебесі бар» деген түсінік кең таралған. Қазақы ортада тек қана үлкен не кіші адамға ғана емес адамның «назары» (тілі мен көзінің сұғы) сол заттарға түссін деп ырымдап тұмар таққан. Мәселен: жүйрік аттың жүгеніне «көзтас» қондырылған құйма орнатудың түпкі мәні сұқ көзден сақтандыру амалында жатыр деуге болады. «Жүйрікке тұмар(менменге зауал)» деген ырым бойынша жеті тас, жеті заттан тұратын арнайы тұмар дайындаған. Жүйрік пен жорғаның мойнына тағылған мұндай тұмар ішіндегі тастар сұқ көз бен тіл тиген жағдайда «күлталқан болатындығы» ел ішіндегі ауызша мәліметтерде жиі айтылады [6, 250 б]. Сондай-ақ, тұмарды дәстүрлі ортада тұмар ретінде туған жердің топырағы, тас қиыршықтары; халық қасиетті, киелі санаған ұлутас, үкі қауырсыны мен тұяғы, қасқырдың азу тісі, киіктің бақайшағы, қойдың асығы сияқты заттар тағылған. Қолөнер дами келе қасиетті саналатын бұл заттардың бейнесі ағаш, сүйек, металл сияқты заттардан ойылып, құйылып та жасалған.

Ислам дінінің әсерімен, тұмар ретінде әртүрлі заттарды тағу ығыстырылып, орнына Құран аяттары жазылған қағаз салу белең алған. Әдетте аяттарды діни ғұламаларға, молдаларға жаздырып алып, былғарымен қаптап, бойға тағып жүреді. Бұл туралы Ш.Уәлиханов: «Қырғыздар ертеде тұмар ретінде құстар мен аңдардың сүйектерін таққан болса, кейін құран дұғалары жазылған аяттарды таққан» деп жазады.

Тұмардың өзара ұқсас түрлері Орта Азия, Таяу және Орта Шығыс, Мысыр елдерінің мұсылман халықтары арасында да кеңінен қолданған. Тұмардың оң жағына көбінесе араб тілінде «Тәңір жарылқасын» деген сөз немесе Құраннан үзінді жазылған. Тұмар ретінде алынған затты қымбат бағалы металдан немесе былғарыдан жасалған қорапшаларда, қалташаларда сақтаған. Қорапшалар үш бұрыш, төрт бұрыш, кейде түтікше түрінде, көлемі мен пішіні әртүрлі жасалған. Оларды да әшекейлеп, алтын, күміс жалатып, асыл тастармен көмкеріп әшекей бұйым, бойтұмар ретінде бау, алқа өткізіп мойынға таққан. Кейде тұмарды киім жағасының, қолтығының астына, бас киімнің ішіне тігіп немесе түйреуіш арқылы қадап алған. Иыққа іліп жүретін тіктөртбұрышты тұмар-сөмке қолтықша деп аталады. Оның ішіне дұға аяттары, көз тиюден сақтайтын қасиеті бар нәрселермен қатар

күнделікті қажетті ұсақ-түйек заттар салынады. Төртбұрышты тұмарды ғана иықтан асыра таққан, ол адамның ең әлсіз жері - қолтықты қорғап тұратындықтан қолтықша деп аталады. Сондай-ақ түскиіз, кілемдерге қыстырып, жастықтың астына жастап та жататын болған. Тұмарды жұрт көзіне көрсетіп алып жүру немесе тағу міндетті саналмаған. Сонымен қатар тұмардың шағын, кішілеу келген түрін тұмарша деп атайды. Халықтық қолөнерде қолданылатын тұмарша ою тұмардың кездейсоқ қауіп-қатерден, тіл-көзден сақтап жүретін киелілік қасиетіне сенуден шыққан. Халықтың байырғы түсінігінде тұмарша оюы бар бұйым адамды жын-шайтаннан сақтайды, жамандықты жолатпайды деп сенген [6, 503 б]. Ықылым заманнан қағаз жоқ, тауар қат кезеңде сауда-саттық жасап алысқа сапар шеккенде немесе соғыс жорықтарына аттанғанда батырларымыз, өз елінен жыраққа ұзатылған қыздар тұмар ретінде осы туған жердің топырағын шүберекке түйіп өзімен бірге алып жүрген. Сол арқылы алыста жүрген ер адам «жер ана желеп-жебейді, туған жерге қайтып ораламын» деп ырымдаған. Кейде топырақ алудың мәні осы жерден топырақ бұйырсын деген сенімге саяды. Ал қыз бала туған жерін сағынғанда осы топырақты иіскеп мауқын басқан. Бұл туған жерге деген шексіз құрметтің, перзенттік парыздың белгісі болса керек. Біле білгенге, адам бойындағы бір нәрсеге деген сенімнің өзі үлкен рухани күш. Бүкіл әлемге мәшһүр ғалым әл-Фараби бабамыз туралы халық аузында мынадай бір әңгіме бар: Ұлы ұстаз қартайған шағында бір топ шәкірттерінің басын қосып, «сендерге аманатым бар, егер құпиясын сақтап, шартын орындасандар ашамын» дейді. «Аманатқа қиянат жасауға болмайды, айтқаныңызды орындаймыз» деп шәкірттері бір ауыздан уәде береді. Сонда ұлы ұстаз оларға көннен тігілген тұмарды ұсынып, қабірінің басында ашуды өтінеді. Арада көп уақыт өтпей-ақ ұлы ұстаз дүниеден өтеді. Арулап жерлеу рәсімі кезінде уәде бойынша әлгі тұмарды ашып қараса, ішінен тілдей қағаз шығады. Онда «бұл туған жерім – Отырардың топырағы еді. Қабіріме осыны салыңдар» деп жазылған екен дейді. Ғұламаның сол өтініші үлкен тебіреніспен, толқумен орындалады. Данышпанның аты – данышпан, өмірден өтіп жатып та, туған жердің қадір-қасиетін кейінгілерге тағы да бір ұқтырып отыр. Этнограф-ғалым, айтулы қаламгер Ақселеу Сейдімбек ағамыздың мынадай бір жазғаны бар екен, «Аса киелі саналатын дәстүрлі ырымдардың бірі – тұмар тағу. Тұмар тағу ырымы – ислам дінінен ада, байырғы түркілік дәстүр. Тәңірлік наным-сенімдегі әрісі – түркілер, бергісі көшпелі қазақ үшін – Күн, көк, от, су сияқты Жер де киелі. «Қара жер» - киелі жер деген мағынада. Байырғы көшпелілер тағатын тұмардың ішінде туған жердің бір шөкім топырағы болған. Тұмар сөзінің өзі байырғы түркі тілінде «тұма иер» - «туған жер» деген сөздердің кірігуінен шыққан. Кейін ислам дінінің орнығуына байланысты тұмардың ішіне аят, дұға жазып салу дәстүрі қалыптасты» деп жазған екен [1, 331 б].

Президентіміз Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауының Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына кіру

стратегиясында белгіленген алтыншы басымдықта «Біз қазақ халқының сан ғасырлық дәстүрін, тілі мен мәдениетін сақтап, түлете береміз. Сонымен қатар ұлтаралық және мәдениетаралық келісімді, біртұтас Қазақстан халқының ілгері дамуын қамтамасыз етеміз» делінген. Оңтүстікте аты әлемге Ұлы Жібек жолымен, батырлары алты ай бойы берілмей қорғаған қала атымен мәшһүр Отырар ауданында отыз бес жылдық тарихы бар, Отырар археологиялық қорық мұражайы да жалпыға ортақ осы міндетті іске асыруға өз үлесін қосуда. Өткен тарихи-мәдени құндылықтарымыздың киелі мекені – мұражай арқылы жас ұрпаққа танытудың маңызы зор. Көпшілігі ежелгі қолөнердің керемет дүниелері болып саналатын археологиялық қазба жұмыстары кезінде табылған саздан, тастан, сүйектен, шыныдан, металдан жасалған заттар мен этнографиялық мұраларға жататын күнделікті тұтынатын бұйымдары, шаруашылық құрал-саймандары мен аспаптар, киім-кешек т.б. заттар. Мұражай қорында жинақталған ұлттық зергерлік бұйымдардың көлемді жиынтығы (коллекциясы) бұл өлкедегі зергерлік мектептің жоғары деңгейде қалыптасып, дамып, өркендегенін көрсетеді. Осынау қазақ мәдениетіне қайталанбас қолтаңбасын қалдырған зергерлер еңбегі үлкен құрметке лайық. Халқымыздың қанына сіңген зергерлік өнері мен болмысымыздың жақұтындай болған зергерлік бұйымдар ұлтымыздың баға жетпес байлығы, мол мәдени мұрасы.

Сондықтанда қазіргі кезде мұражай қызметкерлері қордағы жинақталған әрбір жәдігерлер туралы жеке-жеке сипаттама жазып, коллекциялық кітапшалар дайындап жатыр. Мұражай қорындағы бойтұмарлар саны 26 дана. Бойтұмардың көпшілігі XVIII ғасыр және XIX ғасырдың аяғымен XX ғасырға тән. Әсіресе, қолданбалы өнер жәдігерлері XIX-XX ғ.ғ. зергерлік бұйымдарға келетін болсақ, мысалы, бойтұмарлардың ою-өрнектері геометриялық және сызықша тәрізді болып келген [2, 395 б.]. Соның ерекше біреуіне тоқталып өтер болсақ; мұражай қызметкерлері ел арасынан жәдігерлер жинақтау кезінде тапқан, XIX ғасырдың аяғымен XX ғасырдың басына жататын бойтұмарды сипаттар болсақ, 800-875 сынамалы күміс. Түтік тәрізді қуыс, алып-салатын құрастырмалы екі негізгі бөліктен және шынжырбаулардағы жеті салпыншақтан тұрады. Бойтұмардың ұштары дөңес тәріздес болып бітелген. Тұмардың жоғарғы бөлігінде орта көлемді екі ілмекке шынжырбау ілінген. Түтік тәрізді бөлігі алты жерінен шеңбермен құрсауланған. Шеңберлердің арасы төрт жерден зооморфты өрнекпен бедерлеу техникасында әшекейленіп, ұсақ сіркелеумен өрнектелген. Тұмардың төменгі бөлігінде – шынжырбауларға ілінген төрт найза іспеттес шағын ілгек, үш тұмарша және тұмаршаларға үш ілгекке тағы да үш найза іспеттес шағын ілгек ілінген. Салпыншақтардың үсті дөңес, асты жайпақ.

Әлемдегі басқа да халықтар сияқты қазақ халқы да өзінің көне замандардан бері келе жатқан тамаша тарихымен және өзіне ғана тән қайталанбастай ерекшелігімен көзге түседі. Ал қандай да болсын өнер және

талант иелерін өмірге келтіретін де сол халық. Міне, сол халық таланттарының қолынан шыққан зергерлік бұйымдар, киім үлгілері, тұрмыс жиһаздары, әсем де зәулім ғимараттар қай заманда болмасын өз маңызын жоғалтпай келе жатыр. Бірақ мұндағы өкінішті жай, сол халық шеберлерінің көпшілігінің есімдері тарихта қалмағандығы. Бұл әрине, ертеде өз жазу-сызуы болмаған қай халықтың болса да басынан өткен жайлар. Дегенмен, ұлттық мәдениетіміздегі дәстүрлі қолданбалы өнер халқымыздың тарихымен, ұлттық болмыс-бітімімен, дүниетанымымен үндесе дамып келе жатыр. Тамырын тереңнен алатын қолданбалы өнердің көрікті де, көрнекті саласы зергерлік өнер атадан балаға, ұстаздан шәкіртке ауысып отыратын, тылсым сыры бар киелі де қасиетті өнер, қастерлі кәсіп.

Жалпы қорыта айтқанда, Елбасымыз айтқандай, жастарымыз салт-дәстүрімізді көздің қарашығындай бағып жүретін, көптің көкейіне үміт отын жағып жүретін, адамзаттың озық ой көгінде ағып жүретіндей болса тарихтағы мәртебелі орнымыз орнықты боларына ешкімнің де дауы жоқ.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бегманов Қ.Этнографпен әңгіме - Алматы: Дәстүр: 2010 жыл-331 б.
2. Жұмашова А. Отырар өрнектері.- ҚР Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған «Қазіргі жоғарғы білім жүйесіндегі археология, этнология және музейтану» атты «VIII Оразбаев оқулары» халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары: Алматы, 2006 жыл 1-2 сәуір-395 б.
3. Кейкін Ж. Қазақы атаулар мен байламдар – Алматы: Өлке баспасы – 2006 жыл – 106 б
4. Тоқтабаева Ш.Ж. Қазақтың зергерлік өнері – Алматы кітап баспасы: 2011 жыл-107-108 б
5. Сейдімбек А. Қазақ әлемі - Этномәдени пайымдау – Астана: Фолиант, 2010 жыл – 218 б
- 6.Энциклопедия 5 том Ө-Я. Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі - 503 б.

ӘОЖ 394/395(574)(063)

КБЖ 63.5(5каз)

Ұ46

Жалпы редакциясын басқарған: т.ғ.к. Д. Мыңбай

Жауапты редакторы: т.ғ.д., профессор Ж.Қ. Таймағамбетов

Құрастырып, баспаға әзірлегендер: философия докторы (PhD)

А.С. Сейсенбаева, А.У. Бирмуханова, А.Қ. Джанеева, А. Хурметбек, А. Әбу

«Ұлыстың ұлы күні – Әз Наурыз» атты республикалық ғылыми конференция материалдары. – Астана, 2017. – 249 б.

ISBN 978-9965-23-406-4

Жинаққа 29.03.2017 жылы Астана қаласында Қазақстан Республикасының Ұлттық музейі ұйымдастырған «Ұлыстың ұлы күні – Әз Наурыз» атты республикалық ғылыми конференция материалдары енген. Түркі халқына ортақ Наурыз мерекесінің шығу тарихы, маңызы, ерекшеліктері, қазақ халқының салт-дәстүрлері жан-жақты қарастырылып зерделенген.

Жинақ жоғары оқу орындарының оқытушыларына, студенттерге жалпы зиялы қауымға арналған

УДК 394/395(574)(063)

ББК 63.5(5каз)

ISBN 978-9965-23-406-4

© Қазақстан Республикасы Ұлттық музейі

МАЗМҰНЫ

Мыңбай Д. КІРІСПЕ СӨЗ	3
Артықбаев Ж.О. НАУРЫЗ-ҚАЗАҚТЫҢ ТӨЛ МЕЙРАМЫ	4
Калыш А.Б., Бильтаева А.Ж. К ОСОБЕННОСТЯМ ПРАЗДНОВАНИЯ НАУРЫЗА	11
Сураганова З.К. НАУРЫЗ В ГОСУДАРСТВЕННОЙ, НАУЧНОЙ РЕФЛЕКСИЯХ И НАРОДНОЙ ПРАКТИКЕ КАЗАХСТАНА	15
Құрманбаева Ш.Қ. НАУРЫЗ-АДАМЗАТ, ТІРШІЛІК, ІЗГІЛІК, ТАТУЛЫҚ МЕЙРАМЫ	20
Сайлаубаева Н.Е. КӨНЕ НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ	24
Жүсіпов Б. БАЛПАҚ ІННЕН ШЫҚҚАН КҮН	28
Мырзаханова Д. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ НАУРЫЗ	34
Исаева А.И., Жумабаева М.Т. НАУРЫЗ-ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ	39
Хамитова М.А. Ө. МАРҒҰЛАН ЕҢБЕГІНДЕГІ «НАУРЫЗ» ТУРАЛЫ ЖАЗБАЛАР – ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ ТАТУЛЫҚҚА, ҚҰТ, БЕРЕКЕ-БІРЛІККЕ ҰМТЫЛУЫ	42
Алипова С.Б. ПРАЗДНОВАНИЕ ВЕЛИКОГО ПРАЗДНИКА ДОБРА – НАУРЫЗА	46
Ерғали С. НАУРЫЗ – ТАРИХЫ ТҰҢҒИЫҚ ТЕЛЕГЕЙ МЕРЕКЕ	51
Макибай М.О. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ – НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ: ЖЫЛ БАСЫНЫҢ БАСТАУЫНДАҒЫ МӘҢГІЛІК ӨМІР ЖАЛҒАСЫ	57
Копежанова Д.Е. ӨЗ НАУРЫЗ ЖАС ҰРПАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ САНАСЫ МЕН ҰЛТТЫҚ ИДЕОЛОГИЯСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУШЫ МЕЙРАМ РЕТІНДЕ	63
Хасенов С.С. НАУРЫЗ МЕЙРАМЫНЫҢ ТАРИХЫ ЖӨНІНДЕ	67
Хурметбек А., Әбдіғали Н. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ – ӨЗ НАУРЫЗ	72
Сайлау А.Қ. СЫР ӨңІРІ ҚАЗАҚТАРЫНЫҢ ҒАРЫШТЫҚ БІЛІМДЕР ЖҮЙЕСІ	76
Железняков Б.А., Шербаев Р.К. СИМВОЛИКА НАУРЫЗА. ИЗОБРАЖЕНИЯ НА СКАЛАХ И КЕРАМИКЕ ОТ ЭПОХИ БРОНЗЫ ДО ПОЗДНЕГО СРЕДНЕВЕКОВЬЯ .	78
Жұмабеков Ә.Ә. НАУРЫЗ – БІРЛІК ПЕН ТАТУЛЫҚТЫҢ МЕЙРАМЫ	85
Елемесова Д.Б. НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНДАҒЫ ОРНЫ	88
Шағырбаев М.С., Турсунбекова А.К. НАУРЫЗ МЕРЕКЕСІНІҢ ТОЙЛАНУЫНА ҚАТЫСТЫ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕР	92
Малдыбекова Л.Ж. ЛЕГЕНДЫ О ЗАРОЖДЕНИИ НАУРЫЗА	98

Жұмашова А.А. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ САЛТ-ДӘСТҮРЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚЫН САДУАҚАС ЖАҚАШҰЛЫ ЕҢБЕКТЕРІНДЕ.....	103
Күзембаев Қ.Ғ. АСАДАЛ, КЕБЕЖЕ, КЕБЕЖЕАЯҚ.....	107
Газимова Қ. АТА САЛТЫҢ – ХАЛЫҚТЫҚ ҚАЛПЫҢ.....	113
Серикова А.Ж. БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕ БЕСІКТІҢ АЛАТЫН РӨЛІ, АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН ҚҰРЫЛЫСЫ	118
Ырсымбет Н.Т. ДӘСТҮРЛІ ҰЛТТЫҚ БАС КИІМДЕР.....	124
Салихова Л.Е. ЖАҢҒЫРҒАН САЛТ-ДӘСТҮРЛЕРДІҢ МУЗЕЙДЕ КӨРІНІС ТАБУЫ	130
Түлегенов А. ЮРТА – ТРАДИЦИОННОЕ ЖИЛИЩЕ КАЗАХОВ	133
Бекзатқызы И. САРЫАРҚА ТОПОНИМИЯСЫНЫҢ ЭТНОМӘДЕНИ НЕГІЗДЕРІ	140
Бокижанова Г.К., Ибраева Б.М., Шутенова С.С. ТРАДИЦИИ КАК СРЕДСТВО НРАВСТВЕННО-ДУХОВНОГО ВОСПИТАНИЯ.....	145
Момынов М.Ү. НАУРЫЗ МЕРЕКЕСІНДЕ ОЙНАЛАТЫН ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРЫ	149
Карикулова М.Ш. АРМЫСЫҢ ӨЗ-НАУРЫЗ!.....	152
Таубек А.Т. НАУРЫЗ ҰЛТ МЕРЕКЕСІ.....	156
Дулат М.А. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ – ӨЗ НАУРЫЗ.....	159
Моминова Г.Т. МЕРЕКЕЛІ, БЕРЕКЕЛІ-ӨЗ НАУРЫЗ.....	161
Өмірбекова Н.С. НАУРЫЗ – ХАЛЫҚ МЕЙРАМЫ.....	163
Ақпанбекова Ғ. НАУРЫЗ БАТАСЫ.....	167
Искаков А.Ш. «ТЕРІСАҚҚАН «КӨКТЕМІ» ЭТНОФЕСТИВАЛІ ҰЛЫТАУ Өңірінің ТУРИЗІМІН ДАМУДЫҢ ТУРА ЖОЛЫ.....	170
Маябасова Г. ЗЕРГЕРЛІК ӘШЕКЕЙДІҢ ҚАСИЕТІ МЕН КИЕСІ.....	174
Қазиев Қ.О. ҰЛТТЫҚ ДӘСТҮР – РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАР БАСТАУЫ.....	179
Сүйеуғалиева Б.Б. ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ СУСЫНДАРЫ	183
Нүриденова Ж. ҚОНАҒЫҢНЫҢ АЛТЫНЫН АЛМА, АЛҒЫСЫН АЛ	189
Исабаева К., Алимхожина А. МУЗЫКАЛЬНЫЕ ВЕРНИСАЖИ МУЗЕЯ КАСТЕЕВА К НАУРЫЗУ	192

Наурызбаева М.Т. ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ КИІМДЕРІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	197
Дюсенбаева Г.И. ЖАС ҰРПАҚТЫҢ ПАТРИОТТЫҚ СЕЗІМДЕРІН АРТТЫРУ ЖӘНЕ ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ САЛТ-ДӘСТҮРІН БОЙЛАРЫНА ДАМУЫ	202
Шутенова С.С., Карабаева Д. ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР ТӘРБИЕ БАСТАУЫ	205
Садыкова А.М. ТОҒЫЗҚҰМАЛАҚ ОЙЫНЫ – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МҰРАСЫ.....	209
Алинов А.А. НАУРЫЗ – ПРАЗДНИК ОБНОВЛЕНИЯ КАЗАХСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА.....	216
Хуанган Онербек 5000 ЖЫЛДЫҚ ТАРИХЫ БАР НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ	219
Байтасов М МУЗЕЙ ҚОРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚТЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚАРУ-ЖАРАҚТАРЫ	222
Өскенбай М.Ә. ОРТА АЗИЯ ТҮРКІ ТАЙПАЛАРЫНЫҢ АҢ АУЛАУДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ МӘСЕЛЕСІ	227
Кенжебекова Р. ҰЛЫ КҮН – ҰЛЫС.....	232
Қабдоллаев М.С. ҰЛТТЫ БІРІКТІРУШІ, ТАМЫРДЫ ТАНЫТУШЫ - НАУРЫЗ МЕРЕКЕСІ	236
Кенжина А.М. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ – ҰЛЫ ТОЙ	239
Қанғабыл І.К. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ МЕРЕКЕСІ.....	242

**«Ұлыстың ұлы күні – Әз Наурыз»
атты республикалық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

Жинаққа енген мақалалардың сапасы мен мазмұнына редакция
алқасы жауап бермейді.

Таралымы 200 дана
Пішімі 180 x 260 1/16.Офсет 80 гр/м².
Жұқа мұқаба, ламинация., қағазы борлы 250 гр/м².
Қаріп түрі «Times New Roman»
Мәтіні қазақ және орыс тілдерінде.
ҚР Ұлттық музей баспа орталығы